

Handboek Saneringskrediet

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Inleiding	3
2. Schuldbemiddeling of saneringskrediet	4
2.1 Wat is het verschil?	4
2.2 Waarom geeft de NVVK de voorkeur aan het saneringskrediet?	4
2.3 Waarom verlenen niet alle gemeenten saneringskredieten?	5
3. Onderbouwing om saneringskredieten in te zetten	6
3.1 Argumenten	6
3.2 Kanttekeningen	7
4. Implementatie van het saneringskrediet	9
4.1 Techniek: drie vormen om het saneringskrediet te verstrekken	9
4.2 Afwegingskader tussen saneringskrediet en schuldbemiddeling	10
4.3 Vergroten kennis en bewustzijn	11
4.4 Cultuur	12
Bijlage 1. Saneren versus bemiddelen	13
Bijlage 2. Nuttige en informatieve sites	17
Bijlage 3. Informatie om rechtbanken en (kleine) schuldeisers te informeren over het saneringskrediet	18

1. Inleiding

Dit handboek is ontwikkeld door de NVVK met hulp en input van de Kredietbank Nederland, Stadsring, Stadsbank Oost Nederland, de Kredietbank Limburg en onderzoekers Martijn Schut en Joke de Kock. In 2023 is het handboek geactualiseerd vanwege de verkorting van de aflosperiode.

Met dit handboek willen we beleidsmedewerkers en schuldhulpverleners handvaten bieden om meer saneringskredieten in te zetten als schuldregeling.

Het werken met het saneringskrediet is onderdeel van het NVVK Arrangement. Dat is het verzamel pakket van initiatieven die ieder afzonderlijk tot versnelling van de schuldhulpverlening leiden, maar samen voor de meeste procesversnelling zorgen. Het NVVK Arrangement bestaat uit saneringskredieten, collectieve afspraken met schuldeisers in convenanten en het Schuldenknooppunt.

- **Inzet saneringskredieten:** met een saneringskrediet als schuldregelingsvorm krijgen schuldeisers eenzelfde deel van de vordering als bij schuldbemiddeling en heeft iemand alleen nog de kredietbank als schuldeiser. Hiermee komt de mens centraal te staan en niet de juridische afwikkeling. Hulpvragers met een saneringskrediet ervaren meer schuldenrust dan hulpvragers met een schuldbemiddeling als schuldregeling. Bijna iedereen die een saneringskrediet krijgt, lost dat succesvol af en is daarmee uit de schulden.
- **Convenanten:** collectieve afspraken tussen schuldhulpverleners en schuldeisers, waarbij schuldeisers aangeven dat zij vooraf akkoord gaan met een schuldregelingsvoorstel. Schuldeisers geven hiermee het vertrouwen aan schuldhulpverleners, dat zij het meest optimale voorstel van de schuldhulpverlener ontvangen. Hierdoor kan de processtap van akkoord-gaan overgeslagen worden, die vaak voor de vertraging in het proces zorgt.
- **Schuldenknooppunt:** collectieve afspraken tussen schuldhulpverleners en schuldeisers over standaardberichten, die op uniforme wijze via een digitaal platform worden uitgewisseld. Hiermee kan veel sneller worden gewerkt. Op dit moment wordt er nog op veel verschillende manieren gecommuniceerd (brieven, e-mail, webportals) en verschilt de verstrekte informatie ook vaak van elkaar.

Afbeelding 1: overzicht van het NVVK-arrangement

2. Schuldbemiddeling of saneringskrediet

Lange tijd werden schuldbemiddelingen standaard ingezet met het idee dat een schuldbemiddeling altijd het hoogst haalbare bedrag oplevert. En daarmee soms meer oplevert voor de schuldeiser. Het aflosbedrag gaat namelijk soms omhoog als de hulpvrager tijdens de aflosperiode meer inkomen krijgt. Schuldhulpverleners stimuleren hulpvragers om meer inkomen te verwerven tijdens de schuldregeling. Daarnaast blijven de schuldeisers tijdens de hele aflosperiode op de achtergrond in beeld, wat een disciplinerend effect op de hulpvrager wordt geacht te hebben.

Inmiddels is het beeld verschoven en krijgt het saneringskrediet als vorm van schuldregeling de voorkeur boven schuldbemiddeling. Dat zien we ook terug in de cijfers. Van de 19.000 regelingen tegen finale kwijting die in 2019 tot stand kwamen, bestond iets meer dan de helft nog uit een schuldbemiddelingstraject. Uit de jaarcijfers van 2022 blijkt dat het aandeel schuldbemiddelingen is gedaald naar 35%. Hulpverleners kiezen dus vaker voor saneringskredieten. Het aandeel is gegroeid naar 65%.

2.1 Wat is het verschil?

Schuldbemiddeling

Bij een schuldbemiddeling wordt maandelijks voor de aflossing van schulden gespaard. Periodiek wordt een zo groot mogelijk deel van de schulden afgelost. Daarbij wordt regelmatig opnieuw berekend hoeveel de hulpvrager kan aflossen. Na de overeengekomen periode volgt kwijtschelding van de schuldeisers, als aan de voorwaarden is voldaan. Het aflosbedrag gaat omhoog als de hulpvrager tijdens de aflosperiode meer afloscapaciteit krijgt en omlaag als de afloscapaciteit lager wordt. Daarbij is het overigens goed te bedenken dat een hoger inkomen niet altijd meer afloscapaciteit betekent omdat iemand toeslagen kan kwijtraken.

Saneringskrediet

Met saneringskredieten krijgen alle schuldeisers in één keer aan de voorkant een deel van hun vordering. Het incassocircus valt definitief stil. Ze hoeven daarna geen contact meer te onderhouden over de schuld. Om dat te kunnen betalen sluit de hulpvrager een saneringskrediet af bij een kredietbank. De hulpvrager moet het verleende krediet in 1,5 jaar aflossen. Een eventuele verhoging van de afloscapaciteit in de periode van 1,5 jaar mag de hulpvrager zelf houden.

2.2 Waarom geeft de NVVK de voorkeur aan het saneringskrediet?

De NVVK heeft het NVVK Arrangement ontwikkeld om schuldhulpverlening naar een hoger plan te brengen. De inzet van meer saneringskredieten maakt daar onderdeel van uit, net als convenanten met schuldeisers en communiceren via het Schuldenknooppunt. Het arrangement zorgt ervoor dat er minder stress is bij de hulpvrager en dossiers sneller afgehandeld worden.

Meer rust bij hulpvragers

Door de schuldenrust die ontstaat bij een saneringskrediet is er meer ruimte bij de hulpvrager om aan andere zaken te werken. Er is nog maar één resterende schuldeiser (de Kredietbank). Hierdoor ontstaan betere kansen op het volgen van een opleiding, het vinden van werk en/of het anders omgaan met geld. Om deze redenen wint het saneringskrediet aan populariteit, waarbij de

kredietverstrekkers veel aandacht geven aan gedragsverandering. Het saneringskrediet draagt op deze manier bij aan een duurzame oplossing, want voorkomen moet worden dat hulpvragers na een paar jaar opnieuw schulden hebben.

Meeropbrengst schuldbemiddeling is gering

Een belangrijk feit is dat de meeropbrengst bij schuldbemiddeling voor schuldeisers gering is, zeker als zij hun administratieve kosten meerekenen. De opbrengsten van schuldbemiddelingen zijn gemiddeld lager dan het geprognoseerde bedrag.¹

Minder administratieve belasting

In onze veelvuldige contacten met schuldeisers merken we dat grote schuldeisers de voorkeur geven aan werken met saneringskredieten, omdat zij dossiers sneller kunnen sluiten. De geringere administratieve belasting heeft ook voordelen voor de hulpverlener. Die heeft meer tijd om te werken aan begeleiding en gedragsverandering.

Beleid: Saneringskrediet, tenzij

De NVVK pleit dan ook voor het beleid waar in principe saneringskredieten worden ingezet, tenzij er zwaarwegende argumenten zijn om dat niet te doen. In hoofdstuk 4 wordt hier nader op ingegaan.

2.3 Waarom verlenen niet alle gemeenten saneringskredieten?

We zagen de afgelopen jaren dat er gemeenten zijn die niet of nauwelijks saneringskredieten inzetten. Uit onderzoek² van Joke de Kock en Martijn Schut in 2018 bleek dat daar een aantal redenen voor is:

- De gewoonte om te kiezen voor schuldbemiddeling
- Er is geen kredietfaciliteit of borgstelling
- Risico dat de hulpvragers het saneringskrediet niet terugbetaalt

¹ Ervaringscijfers van Kredietbank Nederland leren ons dat het resultaat van elke 10 schuldbemiddelingen als volgt is: 1 SB is exact gelijk aan de prognose, 4 SB's leveren minder op dan de prognose (- 19,1%) en 5 SB's leveren meer op dan de prognose (+ 16,6%)

² *Saneren versus bemiddelen, onderzoek naar de meerwaarde van schuldsaneren en een Borgfonds*, Joke de Kock, Martijn Schut, juni 2018.

3. Onderbouwing om saneringskredieten in te zetten

Om het gemeentelijk beleid aan te passen om meer saneringskredieten in te zetten is het van belang om de argumenten en kanttekeningen of risico's in kaart te brengen. In het eerdergenoemde onderzoek 'Saneren versus bemiddelen'³ wordt een overzicht gegeven van voor- en nadelen vanuit de verschillende perspectieven: hulpvrager, schuldhulpverlener en schuldeiser. Dat is in een uitgebreide beschrijving in [bijlage 1](#) opgenomen.

3.1 Argumenten

De inzet van saneringskredieten zorgt heeft de volgende voordelen:

Minder stress bij hulpvragers

Hulpvragers met slechts 1 schuldeiser ervaren sneller schuldenrust en dus minder stress. De problematische schulden worden aan de voorkant opgelost en er blijft slechts 1 schuld over, namelijk de afbetaling van het saneringskrediet. Doordat er minder stress is bij hulpvragers zijn ze ook beter in staat om hulpverlening te ontvangen en te werken aan ander gedrag.

Snelle oplossing voor grootste groep hulpvragers

De grootste groep mensen met problematische schulden heeft een (structureel) laag inkomen op of net boven bijstandsniveau. De inzet van een saneringskrediet is voor deze groep de beste oplossing.

Minder administratieve lasten voor schuldeisers

Schuldeisers hebben minder administratieve lasten en kunnen een dossier eerder sluiten. Bij een lage afloscapaciteit zijn de kosten voor administratie zelfs hoger dan de uitdeling bij schuldbemiddeling. En voor veel schuldeisers heeft een eenmalige betaling en duidelijkheid de voorkeur boven 1,5 jaar wachten op een mogelijk iets hogere uitdeling.

Meer tijd voor hulpverleners voor de om hulpvragers te begeleiden

Hulpverleners besparen tijd door minder administratieve handelingen (minder correspondentie en hercontroles) en zo is er dus meer tijd voor coaching en begeleiding.

Duurzame oplossing: hulpvragers vallen minder snel in herhaling

Met de inzet van een saneringskrediet is er ruimte voor begeleiding en daarmee is de kans kleiner dat een hulpvrager opnieuw in een problematische schuldsituatie terecht komt: kortom een duurzame oplossing. Mede hierom hechten ook schuldeisers veel waarde aan de inzet van begeleiding.

Meer kans op succesvolle afronding van een schuldregeling

Op dit moment worden saneringskredieten in ruim 97% van de gevallen volledig afbetaald. Dit percentage wordt bij schuldbemiddelingen niet gerealiseerd. Een schuldbemiddeling mislukt vaker omdat niet alle benodigde gegevens bij de hercontrole worden aangeleverd of omdat hulpvragers gedurende het traject afhaken. Ook de blijvende onzekerheid (geven de schuldeisers na afloop wel kwijting?) kan daarbij een rol spelen.

³ *Saneren versus bemiddelen, onderzoek naar de meerwaarde van schuldsaneren en een Borgfonds*, Joke de Kock, Martijn Schut, juni 2018.

3.2 Kanttekeningen

Bij de inzet van saneringskredieten zijn de volgende kanttekeningen te plaatsen:

Er is een risico dat de hulpvrager het krediet niet terugbetaalt.

Gemeenten zijn soms huiverig om borg te staan voor het door een kredietbank verstrekt krediet. In werkelijkheid is het risico verwaarloosbaar, aangezien 97% van de hulpvragers het saneringskrediet aflost.⁴ Veel gemeenten beperken het terugbetaalrisico door een maximum te stellen aan de hoogte van een krediet. Als er dan niet terugbetaald wordt is het verlies beperkt. Dit argument is niet meer geldig: sinds 2021 kunnen gemeenten het risico afdekken met het Waarborgfonds saneringskredieten, zie kader.

Waarborgfonds saneringskredieten

Het Waarborgfonds saneringskredieten (Wsk) is opgericht op initiatief van meerdere partijen in het veld van schuldhulpverlening. Een motie in de Tweede Kamer leidde ertoe dat het ministerie van SZW subsidie beschikbaar stelde om het Wsk op te richten en in de eerste jaren uit te voeren. Daarna zal het Wsk zelfstandig blijven voortbestaan.

Het Wsk beoogt saneringskredieten aantrekkelijker en toegankelijker maken voor gemeenten om zo de effectiviteit van de hele ketenaanpak rondom problematische schulden te vergroten.

Concreet is het doel dat binnen een aantal jaar 80% van de schuldhulpverleningstrajecten met een saneringskrediet wordt opgelost. En dat het aantal gemeenten dat gebruikmaakt van saneringskredieten de komende jaren toeneemt.

Het Wsk staat borg voor het terugbetalen van een saneringskrediet. Het Wsk is een soort collectieve verzekering. Het neemt het risico op oninbare vorderingen over van de gemeente. Zo komen gemeenten niet voor onverwachte kosten te staan. Alle kredietbanken en gemeenten kunnen van het Wsk gebruikmaken.

Deelname aan het Waarborgfonds biedt gemeenten de volgende voordelen:

- Het risico van onbetaalde saneringskredieten is verzekerd.
- Er is budgetzekerheid: een vaste premie vooraf.
- Er is een aantrekkelijke premie voor deelname.
- Het werkt met de bestaande werkwijze via kredietbanken.

[Meer informatie over het Wsk.](#)

Er is een risico dat een rechtbank de voorkeur geeft aan een schuldbemiddeling.

Zodra bij de rechtbank via een dwangakkoord medewerking van een schuldeiser wordt gevraagd, zal de rechter het voorstel beoordelen. De rechter toetst hierbij nadrukkelijk op de inspanningsverplichting waarbij de hulpvrager zich gedurende een periode van 1,5 jaar maximaal inspant om een zo groot mogelijk deel van zijn schuldenlast af te lossen.

⁴ *Saneren versus bemiddelen, onderzoek naar de meerwaarde van schuldsaneren en een Borgfonds*, Joke de Kock, Martijn Schut, juni 2018.

Hoe rechters naar het saneringskrediet kijken verschilt per regio. Zo werkt de gemeente Amsterdam alleen nog maar met saneringskredieten en gaat de rechtbank hier meestal in mee. Er zijn echter ook rechters die het instrument te mild vinden en de indruk hebben dat de schuldeiser een hoger bedrag krijgt als er voor schuldbemiddeling wordt gekozen. Dit is vaak het geval bij hulpvragers die niet fulltime werken en waarbij er een reële kans is op inkomensverbetering binnen de komende anderhalf jaar.

Het risico dat de rechtbank niet meewerkt kan beperkt worden door rechters goed te informeren met onderzoeksgegevens over het saneringskrediet; eventueel aangevuld met rekenvoorbeelden. Je kunt een globale berekening maken van de situatie van de hulpvrager en het verschil tussen de opbrengsten voor een schuldeiser via schuldbemiddeling of het saneringskrediet. In [bijlage 3](#) vind je informatie die je kunt delen met de Rechtbank.

Ook de NVVK agendeert dit onderwerp in het overleg met de Raad voor de Rechtspraak.

De implementatie van saneringskredieten vraagt om aanpassingen in de organisatie.

Voor de inrichting van de kredietfaciliteit en de implementatie in de organisatie zijn tijd en middelen nodig voor de aanpassingen in de werkprocessen. Daarnaast is het ook belangrijk aandacht te hebben voor de cultuurverandering die hoort bij de overgang van de inzet van schuldbemiddelingen naar saneringskredieten.

4. Implementatie van het saneringskrediet

Zodra de keuze is gemaakt om het saneringskrediet (meer) in te zetten moet dat geïmplementeerd worden. Hieronder wordt ingegaan op de vormen van het verstrekken van krediet, een afwegingskader en het creëren van draagvlak voor het instrument.

4.1 Techniek: drie vormen om het saneringskrediet te verstrekken

Hieronder lichten wij de drie hoofdvormen van saneringskredieten toe:⁵

Een eigen kredietfaciliteit

Een deel van de gemeenten heeft een kredietfaciliteit die de facto onderdeel is van de gemeente (bijvoorbeeld in de gemeente Rotterdam). In deze constructie maakt de gemeente de afweging of er wordt gekozen voor een saneringskrediet. Indien dit het geval is, verstrekt de gemeente zelf het krediet. Stadsring in Amersfoort heeft zelf een fonds opgericht, zie ook het artikel hierover [online](#).

Uitbesteden aan een kredietbank, smalle variant

Een ander deel van de gemeenten heeft het verstrekken van saneringskredieten uitbesteed aan een (bovenregionale) kredietbank. In deze constructie maakt de gemeente zelf de afweging of er wordt gekozen voor een saneringskrediet. Indien dit het geval is, wordt contact opgenomen met de kredietbank om het saneringskrediet aan te vragen. Indien de kredietbank akkoord gaat en het krediet verstrekt, staat de gemeente in de meeste gevallen garant voor het verstrekte krediet of wordt het risico afgedekt door het heffen van een hoger rentepercentage.

Uitbesteden aan een kredietbank, brede variant

Een laatste deel van de gemeenten heeft zowel de schuldbemiddeling als de saneringskredieten uitbesteed aan een (bovenregionale) kredietbank. In deze constructie maakt de kredietbank de afweging of er wordt gekozen voor een saneringskrediet. Indien dit het geval is, wordt het krediet verstrekt. De gemeente staat in de meest gevallen garant voor het verstrekte krediet.

*Zowel bij de smalle als brede variant kan er gebruik gemaakt worden van het Wsk.

Saneringskredieten waarvoor een gemeente al borg staat, kunnen overgedragen worden aan het Wsk. Het Wsk neemt bestaande portefeuilles over. Premie wordt dan over het nog openstaande saldo geheven.

Let op: Wet Financiering decentrale overheden (FIDO)

Voor het verstrekken van leningen en garanties door gemeenten geldt dat er, zowel op nationaal – als op Europees niveau, sprake is van regelgeving waaraan moet worden voldaan. Zo stelt de Wet financiering decentrale overheden dat leningen en garanties alleen verstrekt mogen worden voor de uitoefening van de publieke taak. In het algemeen geldt dat gemeenten terughoudend zijn waar het gaat om het verstrekken van leningen en garanties. De meeste gemeenten besteden het verstrekken van leningen dan ook het liefste uit.

⁵ [Onderzoek 'Naar een breder schuldregelingspalet'](#) van de Kwinkgroep 2018.

4.2 Afwegingskader tussen saneringskrediet en schuldbemiddeling

Het is raadzaam om een afwegingskader op te stellen voor de inzet van een saneringskrediet of schuldbemiddeling. Zo'n afwegingskader bestaat idealiter uit een beleidskader met vervolgens een doorvertaling naar de uitvoering: wat betekenen de beleidsmatige uitgangspunten voor de dagelijkse praktijk?

Beleidskader

Het beleidskader geeft de schuldhulpverleners op de werkvloer richting voor het inzetten van saneringskredieten. De inrichting van het beleidskader is voor elke gemeente afhankelijk van specifieke factoren in de gemeentelijke organisatie of politiek. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het financiële risico dat kan of mag worden gelopen of dat de gemeente de focus wil leggen op een bepaalde doelgroep.

Voorbeelden van beleidskaders zijn de volgende:

- Aan alle hulpvragers die leven op bijstandsniveau wordt een saneringskrediet aangeboden.
- In schuldregelingen met een afloscapaciteit tot € 5.000 wordt een saneringskrediet ingezet.
- Aan alle hulpvragers tot 27 jaar wordt een saneringskrediet aangeboden.
- Aan alle hulpvragers wordt een saneringskrediet aangeboden, behalve bij uitzonderlijke omstandigheden.

Beleid op begeleiding

Zodra de organisatie start met het saneringskrediet is het ook van belang dat er beleid komt om de begeleiding van hulpvragers goed te regelen. Het is van belang om de inzet van saneringskredieten te voorzien van een budgetbegeleiding en nazorg. Zo voorkom je dat nieuwe schulden ontstaan.

Vaak is dit nu nog niet geregeld bij saneringskredieten en wordt pas aan de bel getrokken als een hulpvrager niet langer aflost. Dit is een gemiste kans. Het helpt om bij de start een plan van aanpak voor de begeleiding te maken onder het motto: zo kort als kan, zo lang als nodig. Ga je een hulpvrager 1 keer per maand bellen, zet je digitale ondersteuning in of bied je een budgetcursus? Houd in het plan van aanpak ook rekening met nazorg en het afbouwen van begeleiding. Bijvoorbeeld in de laatste periode al afbouwen zodat iemand daarna – eventueel met de inzet van een vrijwilliger – zelfstandig de eigen financiën kan beheren.

Uitvoeringsregels

De uitvoeringsregels zijn belangrijke handvaten voor de schuldhulpverleners die dagelijks te maken hebben met het inzetten van schuldregelingen en dus de afweging moeten maken om een saneringskrediet of schuldbemiddeling in te zetten.

Een saneringskrediet is namelijk niet altijd in het belang van een schuldeiser. Dit ondervang je door in sommige gevallen wel een schuldbemiddeling in te zetten. Vaak wordt gerefereerd aan: SK, tenzij. Maar wat is 'tenzij' en hoe bepaal je dat er sprake is van 'tenzij'? Dat hangt af van de (geschreven en ongeschreven) beleidsregels in een organisatie.

Hieronder geven we een aanzet met een paar veelgebruikte afwegingsregels.

Saneringskredieten worden ingezet tenzij er sprake is van een van de volgende situaties:

1. *De inkomsten van de hulpvrager gaan substantieel stijgen of dalen.*
Wanneer de verwachting bestaat dat de inkomsten van de hulpvrager en daarmee de gereserveerde bedragen in de periode van 18 maanden substantieel zullen stijgen of dalen is een schuldbemiddeling te prefereren. De vraag daarbij is wat substantieel is. De meeste hulpvragers

die nu bijvoorbeeld een uitkering hebben en een baan vinden tijdens het traject gaan wel in inkomen vooruit, maar dat is geen substantiële stijging die een contra-indicatie is voor het inzetten van een saneringskrediet. Om “substantieel” iets beter te kunnen begrijpen staat in het kader hieronder een rekenvoorbeeld, waaruit blijkt dat een aanzienlijke stijging van de afloscapaciteit niet hoeft te leiden tot een substantiële stijging van de uitkering voor de schuldeiser. Om te beoordelen of een inkomen substantieel stijgt is het dus van belang om te kijken naar de financiële gevolgen voor de individuele schuldeisers.

2. *De inkomsten van de hulpvrager wisselen sterk.*

Als de inkomsten van de klant sterk wisselen of niet vaststaan, kan een schuldbemiddeling beter zijn. Aan het verstrekken van een krediet kunnen dan te grote risico's kleven. Dit risico is eventueel te ondervangen door de inzet van budgetbeheer. In maanden dat er meer inkomen binnenkomt kun je dan een bedrag reserveren voor de maanden dat er minder inkomsten zijn.

3. *De hulpvrager heeft een zeer hoge afloscapaciteit.*

Wanneer klanten een zeer hoge aflossingscapaciteit hebben, kan het bedrag van een lening de maximale normen van een kredietbank of gemeente overschrijden. Dat is uiteraard afhankelijk van de kredietfaciliteit van de organisatie.

4.3 Vergroten kennis en bewustzijn

Wanneer je meer met het saneringskrediet wilt werken, zijn bewustwording en kennis over het instrument erg belangrijk. Uit onderzoek⁶ komt naar voren dat een gebrek aan bewustzijn van en kennis over het instrument saneringskrediet de voornaamste redenen zijn waarom gemeenten nu nog geen saneringskredieten aanbieden.

Inzet op het delen van kennis en goede voorbeelden ten aanzien van saneringskredieten is cruciaal voor het creëren van draagvlak. Wat daarin een belangrijk argument kan zijn, is dat je als schuldhelpverlener op inhoudelijke gronden in uitzonderingsgevallen kan kiezen voor schuldbemiddeling. Het gaat om een breed schuldregelingspalet dat tevens invulling geeft aan preventief beleid.

Draagvlak schuldeisers

Het is belangrijk om schuldeisers mee te nemen, zodat ook zij weten wat het saneringskrediet inhoudt en welke positieve en negatieve consequenties het voor ze heeft. Vooral kleine schuldeisers zijn vaak onbekend met de instrumenten in schuldregelingen en dan kan het lastig zijn hen te overtuigen dat een saneringskrediet in een bepaalde situatie de beste keuze is. Door hen mee te nemen in je eigen argumentatie waarom je kiest voor het saneringskrediet en hierbij benadrukt dat je bemiddelaar bent tussen de hulpvrager en schuldeiser, kun je ook kleine schuldeisers vaak overtuigen. Maak voor hen de voordelen inzichtelijk, eventueel aangevuld met een vereenvoudigd rekenvoorbeeld. Dit alles draagt bij aan het vaker inzetten van saneringskredieten. (Zie [bijlage 3](#) voor informatie die je kunt delen met schuldeisers).

⁶ [Onderzoek 'Naar een breder schuldregelingspalet'](#) van de Kwinkgroep 2018.

4.4 Cultuur

Wanneer schuldhulpverleners gewend zijn om alleen schuldbemiddeling in te zetten, vraagt het een cultuuromslag om het saneringskrediet in te zetten. Dit dient ondersteund te worden door de juiste training en begeleiding.

De volgende aannames spelen nog vaak een dominante rol bij schuldhulpverleners die geen of weinig saneringskredieten inzetten.

De hulpvrager betaalt het saneringskrediet niet terug.

Vaak zijn schuldhulpverleners op de werkvloer bang voor het risico dat de hulpvrager het saneringskrediet niet terugbetaalt. Hierom kiezen ze vaak voor de veiligheid voor het instrument schuldbemiddeling.

De hulpvrager komt er zo wel heel makkelijk van af.

Het idee dat een hulpvrager met een saneringskrediet in één keer nog maar één schuldeiser overhoudt en daardoor meteen al kwijting krijgt, is in de ogen van sommige schuldhulpverleners een te makkelijke oplossing. Het inzicht dat de hulpvrager hierdoor minder stress ervaart en daardoor sneller zijn gedrag kan veranderen en zijn leven weer kan oppakken wordt steeds bekender, maar is nog niet overal zo bekend.

De schuldeisers krijgen meer bij een schuldbemiddeling.

Elke extra euro die bij een schuldbemiddeling binnenkomt gaat naar de schuldeisers. Dat dit naar rato vaak zeer beperkt is en ook vaak niet opweegt tegen de extra kosten die gemaakt moeten worden voor het langer ophouden van dossiers is niet altijd bekend. Het maken van deze rekensom helpt om tot inzicht te komen.

Een tip uit de praktijk

In Leiden worden toetsers ingezet als ambassadeur. Zij gaan regelmatig in gesprek met collega's aan de hand van casuïstiek (plannen van aanpak). In die overleggen wordt besproken waarom een schuldhulpverlener kiest voor schuldbemiddeling of saneringskrediet. Dit is een eenvoudige werkwijze om vooroordelen te bestrijden, draagvlak te creëren en een eenduidige werkwijze in de organisatie te bevorderen.

Bijlage 1. Saneren versus bemiddelen

Onderstaande informatie is overgenomen uit het onderzoek 'Saneren versus bemiddelen' (maar de term klant is vervangen door hulpvrager):

Perspectief	Saneren	Bemiddelen
Hulpvrager	<ul style="list-style-type: none"> De hulpvrager heeft nog maar één schuldeiser en wordt niet meer 'lastiggevallen' door andere schuldeisers. Er wordt maandelijks een vast bedrag afgelost. Inkomensschommelingen en verandering in huishoudsituatie hoeven niet meer te worden doorgegeven en 'verantwoord'. Psychologische effect daarvan is belangrijk. Overzicht geeft rust en minder stress. Extra inkomsten zijn vrij besteedbaar. Dit motiveert om (meer) te gaan werken. 	<ul style="list-style-type: none"> Er blijft gedurende 1,5 jaar een schuld openstaan bij alle schuldeisers. Indien de aflossing niet vlekkeloos verloopt, kunnen schuldeisers hun reguliere incassotraject weer opstarten. De hulpvrager kan dit als stressvol ervaren. Alle wijzigingen m.b.t. inkomen, reiskosten, gezinssamenstelling, verhuizing, overuren, zijn van invloed op het Vrij Te Laten Bedrag (VTLB). De hulpvrager moet alles doorgeven en wordt vaak geconfronteerd met een ander VTLB, wat voor verwarring zorgt of achterstand op de boedelrekening. Extra inkomsten gaan naar schuldeisers. Dit motiveert niet om (meer) te gaan werken.
Betaalgedrag	<ul style="list-style-type: none"> Betaalgedrag is beter. De hulpvrager is 'dankbaar' voor het in één keer afkopen van alle schulden en voelt morele plicht tot terugbetaling aan kredietverstrekker. Schuldsaneringen leiden vaker tot een schone lei. Goede begeleiding (coaching, budgetbeheer, beschermingsbewind) is hierbij een belangrijke voorwaarde. Alle respondenten die hierover een uitspraak hebben gedaan, bevestigen dat verreweg het grootste deel van het saneringskrediet (97%) in 1,5 jaar wordt terugbetaald. 	<ul style="list-style-type: none"> De hulpvrager ervaart stress, omdat het wijzigingen in inkomen, reiskosten, gezinssamenstelling, verhuizing, overuren e.d. moet 'verantwoorden'. Vaak weet hij niet welke wijzigingen relevant zijn. Dit heeft een negatieve invloed op het betaalgedrag. Schuldbemiddelingen leiden minder vaak tot een schone lei.
Schuldeiser	<ul style="list-style-type: none"> De schuldeiser krijgt direct zijn geld. Profiteert niet van stijging in afloscapaciteit in 1,5-jarige aflosperiode. De schuldeiser heeft geen last van inkomensdaling. 	<ul style="list-style-type: none"> De schuldeiser moet 1,5 jaar de boeken openhouden en maakt administratiekosten. De schuldeiser profiteert van inkomensstijging in 1,5-jarige aflosperiode. De meeste respondenten geven echter aan dat de feitelijke

	<ul style="list-style-type: none"> • De schuldeiser kan het dossier sluiten en bespaart incasso- en administratiekosten. • De schuldeiser kan direct in rekening gebrachte BTW terugvragen bij Belastingdienst. <p>De in dit onderzoek geïnterviewde schuldeisers geven aan meestal de voorkeur te geven aan sanering. Met name bij grote (landelijke) schuldeisers heeft dit duidelijk de voorkeur. De deurwaarder geeft aan dat opdrachtgever bij schuldbemiddeling zelden geïnteresseerd is in uitkomst heronderzoek.</p>	<p>stijging in afloscapaciteit vrijwel nooit substantieel is en dat de extra opbrengst niet opweegt tegen de administratiekosten.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De schuldeiser heeft soms wel last van inkomensdaling. • De schuldeiser kan niet direct in rekening gebrachte btw terugvragen bij Belastingdienst. • Pas na 1,5 jaar weet je of traject geslaagd is. Tot die tijd kan er nog van alles misgaan. • Uitvoeringskosten gemeente komen deels voor rekening van schuldeisers.
Gemeente	<ul style="list-style-type: none"> • Lagere uitvoeringskosten. Mutaties in inkomen en huishoudsituatie hoeven niet meer te worden besproken en verrekend. • Het risico dat de hulpvrager het saneringskrediet niet volledig terugbetaalt, is zeer beperkt. Alle respondenten die hierover een uitspraak hebben gedaan, bevestigen dat verreweg het grootste deel van het saneringskrediet (97%) in 1,5 jaar wordt terugbetaald. • Borg staan of zelf krediet verstrekken is niet mogelijk wanneer de gemeente onder financiële curatele is gesteld door het Rijk vanwege een structureel slechte financiële situatie (art. 12 gemeente). Het Waarborgfonds saneringskredieten (Wsk) is opgericht om gemeenten die het terugbetaalrisico niet kunnen of willen dragen de mogelijkheid te geven toch saneringskredieten te verstrekken. 	<ul style="list-style-type: none"> • Hogere uitvoeringskosten. Een schuldbemiddeling inclusief heronderzoeken kost 8 uur per jaar meer dan bij sanering. Denk aan kosten als: wijzigingen verwerken, bankafschriften controleren, VTLB doorbetalen, vakantiegeld berekenen etc. • Art. 12 status is geen belemmering.
Beschermingsbewindvoerder	<ul style="list-style-type: none"> • Betaalplan kan worden uitgevoerd door bewindvoerder. 	<ul style="list-style-type: none"> • Schuldhulpverlener moet betrokken blijven bij uitvoering betaalplan.

Commerciële schuldhulpverlener	<ul style="list-style-type: none"> • Commerciële schuldhulpverlener saneert alleen wanneer er borgstelling en kredietfaciliteit aanwezig zijn. • Sanering kost minder tijd en levert dus minder op. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bemiddeling kost meer tijd en is dus lucratiever. • Geen kredietfaciliteit en borgstelling nodig.
Zorgverzekering	<ul style="list-style-type: none"> • Hulpvrager kan aanvullende zorgverzekering afsluiten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Hulpvrager kan geen aanvullende zorgverzekering afsluiten.
Perspectief op inkomensverbetering	<ul style="list-style-type: none"> • Sanering is vooral geschikt wanneer er geen of nauwelijks perspectief is op inkomensverbetering. Bijvoorbeeld bij werknemers met een vaste baan, bijstandsgerechtigden zonder sollicitatieplicht, arbeidsongeschikten, eenoudergezinnen, oudere werknemers of gepensioneerden. Wanneer de afloscapaciteit hoog is, en er dus een hoog saneringskrediet moet worden verstrekt, trekt de gemeente veel risico naar zich toe, in het voordeel van schuldeisers. In Tilburg ligt deze grens bij ca. € 450 per maand, dus rond € 18.000 in totaal. • Naast stabiliteit van inkomen, worden door respondenten ook andere factoren genoemd die van invloed kunnen zijn op de kredietwaardigheid van de klant, denk aan verslaving, recidive en stabiliteit van de woon- en leefsituatie. In deze gevallen is minder goed eenduidig vast te stellen of SK of SB beter is. 	<ul style="list-style-type: none"> • Schuldbemiddeling is vooral geschikt wanneer de kans op substantiële inkomensstijging reëel is. Bijvoorbeeld wanneer de klant een opleiding volgt met baangarantie. • De meeste gesprekspartners geven aan dat de feitelijke inkomensstijging vrijwel nooit substantieel is en dat de extra opbrengst niet opweegt tegen de administratiekosten. • Wanneer de afloscapaciteit hoog is, heeft schuldbemiddeling de voorkeur, omdat het risico op niet terugbetalen dan bij de schuldeisers blijft liggen. • Bij verslaving, recidive en stabiliteit van de woon- en leefsituatie is minder goed eenduidig vast te stellen of SK of SB beter is
Vaste lasten leveranciers (huur, energie, zorgpremie, etc.)	<ul style="list-style-type: none"> • Wanneer de hulpvrager niet aan lopende verplichtingen voldoet, kan de oorspronkelijke kwijtgescholden achterstand niet meer worden geclaimd. 	<ul style="list-style-type: none"> • Schuldeiser (of ingeschakeld incassobureau) moet bijhouden of achterstand wordt afgelost, en daarnaast monitoren of lopende vaste lasten worden betaald. • Wanneer hulpvrager niet aan lopende verplichtingen voldoet, kan de oorspronkelijke volledige achterstand weer worden geclaimd.
Dwangakkoord	<ul style="list-style-type: none"> • Eenvoudiger te realiseren 	<ul style="list-style-type: none"> • Lastiger te realiseren

<p>Jongeren</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Steeds meer gemeenten kiezen bij jongeren voor sanering, omdat er geen of weinig afloscapaciteit is (met studielening kan niet worden afgelost. Vaak laagbetaalde wisselende baantjes). • Perspectief op substantiële inkomensverbetering binnen 1,5 jaar is bij doelgroep met problematische schulden beperkt, omdat er nog geen werkervaring is opgedaan en geen opleiding afgerond. • Jongeren kunnen langere periode niet goed overzien. • Sanering geeft meer rust om te werken of opleiding te volgen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Afloscapaciteit is meestal nihil of klein. Uitvoeringskosten zijn daardoor relatief hoog in verhouding tot opbrengst bij inkomensverbetering. • Intensief bemiddelingstraject kan belemmering vormen om (meer) te gaan werken of opleiding te volgen.
<p>Maatschappelijke opvattingen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ‘Je maakt het burgers wel heel gemakkelijk om van hun schulden af te komen’. Het is inderdaad voor de hulpvrager in potentie eenvoudiger. Maar dat wil niet zeggen dat een schuldsanering niet ‘zwaar’ is. Het VTLB is bij aanvang hetzelfde als bij schuldbemiddeling. Ook de aflosperiode (1,5 jaar) is even lang. Bovendien kan de gemeente de voorwaarden bepalen waaronder het krediet wordt terugbetaald. Denk aan meewerken aan re-integratie, budgetcoaching, budgetbeheer, scholing, hulpverlening, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • Een enkele schuldeiser geeft aan dat de hulpvrager er überhaupt met een minnelijke regeling te gemakkelijk van af komt, gaat daarom niet akkoord met een minnelijk voorstel en neemt voor lief dat hij een kleiner deel van zijn vordering terugkrijgt in de ‘strengere’ Wsnp.

Bijlage 2. Nuttige en informatieve sites

Wie?	Wat?	Waar?
Waarborgfonds saneringskredieten	Informatie over het Waarborgfonds	waarborgfonds.sbn.nl
NVVK	Toelichting NVVK Arrangement	www.nvvk.nl/thema/nvvk-arrangement
Martijn Schut	Saneren versus bemiddelen, onderzoek naar de meerwaarde van schuldsaneren en een Borgfonds	martijnschut.blog/wp-content/uploads/2018/10/saneren-versus-bemiddelen.pdf
Kwinkgroep	Onderzoek naar een breder schuldregelingspalet (2018)	www.sunnederland.nl/wp-content/uploads/2018/10/20180718-Naar-een-breder-schuldregelingspalet.pdf
Kredietbank Nederland	De voordelen van een saneringskrediet	https://www.kredietbanknederland.nl/opdrachtgevers/saneringskrediet
Divosa	9 op de 10 mensen wordt schuldenvrij met saneringskrediet of Wsnp.	www.divosa.nl/publicaties/de-wegen-naar-een-schuldenvrije-toekomst
SAM	Workshops voor schuldhulpverleners	sam.nl
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	Magazine Schulden en armoede. NVVK Voorzitter Marco Florijn: "Saneringskrediet klinkt spannend, maar het risico is klein" (Pagina 28)	www.komuitjeschuld.nl/documenten/publicaties/2020/09/30/magazine-schulden-en-armoede

Bijlage 3. Informatie om rechtbanken en (kleine) schuldeisers te informeren over het saneringskrediet

NB: Voor NVVK-leden is deze informatie ook als pdf te downloaden op de [kennisbank](#). De pdf kun je dan eenvoudig delen met partijen die je wilt informeren.

Saneringskrediet: simpel en effectief

Kortetermijnperspectief geeft ruimte voor lange termijn verandering

Als mensen eenmaal de stap hebben gezet naar schuldhulpverlening, hopen ze op snelle en doeltreffende hulp. Het saneringskrediet (SK) biedt dat en brengt tevens voor betrokken schuldeisers voordelen ten opzichte van een schuldbemiddeling (SB).

Schuldbemiddeling of een saneringskrediet: wat is het verschil?

	Schuldbemiddeling	Saneringskrediet
Administratieve belasting	<ul style="list-style-type: none"> Tussentijdse controles en een eindcontrole waarover de schuldeisers geïnformeerd worden. Schuldeisers verlenen kwijting na 1,5 jaar. 	<ul style="list-style-type: none"> Met krediet worden schuldeisers afgekocht, die dossiers kunnen sluiten. Alleen kredietverstrekker blijft als schuldeiser over. Door het wegvallen van de tussentijdse controles en eindafrekening hebben schuldeisers en ook schuldhulpverleners minder administratieve belasting.
Opbrengst	<ul style="list-style-type: none"> De opbrengst van schuldbemiddelingen is gemiddeld minder dan het geprognoseerde bedrag. 	<ul style="list-style-type: none"> De opbrengst van het saneringskrediet staat vooraf vast. Meer dan 97% van de saneringskredieten worden afbetaald.

Net als bij een SB: 18 maanden afbetalen en inspanningsverplichting

- Een hulpvrager leeft ook met een saneringskrediet gedurende 18 maanden op het niveau van het Vrij te laten bedrag (Vtlb), waarbij de afloscapaciteit naar de schuldeisers gaat.

Anders dan bij een SB: minder stress door 1 schuldeiser en geen hercontroles

- De kredietbank heeft de schuld van de gemiddeld 13 schuldeisers overgenomen en de hulpvrager heeft 18 maanden alleen nog de kredietbank als schuldeiser.

- De afloscapaciteit staat vooraf vast.
- De hulpvrager hoeft niet elke wijziging in zijn inkomen, die van invloed is op het Vtlb, door te geven aan de schuldhulpverlener. En de hulpvrager wordt niet elk jaar onderworpen aan een hercontrole.
- De hulpvrager heeft minder stress en daardoor meer rust om zijn leven weer op te pakken.

SK: minder rompslomp voor schuldeisers en vaak financieel aantrekkelijker

- Dossiers kunnen sneller administratief en financieel worden afgehandeld.
- Geen hercontroles die in dossiers verwerkt hoeven te worden.
- De opbrengst van schuldbemiddelingen is gemiddeld minder dan het geprognoseerde bedrag⁷.
- 97% van de saneringskredieten worden volledig afgelost.

SB: voor sommige klanten nog steeds de beste oplossing

- Als verwacht wordt dat de afloscapaciteit van een klant uitzonderlijk gaat stijgen.
- Als een klant een sterk wisselend inkomen heeft.

⁷ Ervaringscijfers van Kredietbank Nederland leren ons dat het resultaat van elke 10 schuldbemiddelingen na als volgt is: 1 SB is exact gelijk aan de prognose, 4 SB's leveren minder op dan de prognose (- 19,1%) en 5 SB's leveren meer op dan de prognose (+ 16,6%).

Waarom geeft de NVVK de voorkeur aan het saneringskrediet?

Een belangrijk feit is dat de meeropbrengst bij schuldbemiddeling voor schuldeisers gering is, zeker als zij hun administratieve kosten meerekenen. In onze veelvuldige contacten met schuldeisers merken we dat grote schuldeisers daarom de voorkeur geven aan werken met saneringskredieten.

De geringere administratieve belasting heeft ook voordelen voor de hulpverlener. Die heeft meer tijd om te werken aan gedragsverandering. Daarmee draagt de inzet van het saneringskrediet bij aan een duurzame oplossing.

Schuldeisers van hulpvragers bij wie de verwachting is dat zij substantieel meer gaan verdienen prefereren schuldbemiddeling. In dat geval is het ook een logische keus. Maar voor de meeste mensen met hardnekkige problematische schulden en een laag inkomen - dit is verreweg de grootste groep onder de hulpvragers - is een saneringskrediet de beste oplossing. Een op het eerste oog substantiële stijging van het inkomen leidt meestal slechts tot een paar euro of tientjes winst voor de schuldeiser. Dit weegt niet op tegen de kosten van de administratie bij het openhouden van een dossier bij schuldbemiddeling.